

CONSTANTIN BAHNĂ: HAIDUC SAU TÂLHAR?

Ionuț Iliescu

Străvechi pământ românesc, cu o evoluție aparte în decursul istoriei acestuia, Vrancea a cunoscut, între altele și manifestarea fenomenului haiduciei.

În feudalismul românesc, haiducul era un mercenar, atât din țările române, cât și din Ungaria și Serbia. Primea armament și muniție pentru a înscăuna și detrona domni. Datorită jafurilor comise cu prilejul unor astfel de acțiuni, adesea haiducii erau confundați de populație cu tâlharii. Ridicându-se împotriva regimurilor politico-economice, sperându-i pe cei bogați și împărțind prada săracilor, haiducii devin figuri legendare, adevărați eroi pomeniți în creația folclorică autohtonă. Fiind un factor perturbator atât pentru puterea statală, cât și pentru populație, adesea domnii trimiteau putere împotriva lor, pentru a-i prinde și, eventual, chiar suprima. Acționau cu predilecție pe timp de război, în vremurile tulburi în care autoritatea puterii statale scădea în intensitate¹

Societatea, cu excepția nevoiașilor, nu a aprobat niciodată actul „filantropic” practicat de acești infractori, întemeiat pe rapt.

Încă din vechime, mai sus-amintitele putere erau alcătuite, pe de o parte, din oamenii stăpânirii, iar pe de altă parte din locuitorii unuia sau mai multor sate. Fiind folosite în genere pentru urmărirea și prinderea

¹ O. Sachelarie, N. Stoicescu și colab., **Instituții feudale din Țările Române. Dicționar**, Editura Academiei RSR, București, 1988, p.213

răufăcătorilor, puterile au servit și pentru anihilarea haiducilor, mai ales pe vremea domnilor fanarioți².

Conform tradiției orale, răzeșii din neamurile Badiu și Beteringhe opuneau la sfârșitul secolului XVIII - începutul secolului XIX rezistență turcilor hrăpăreți, aceștia din urmă fiind atacați la gurile văilor, pierzând adesea în bună măsură prada. Se spune că după ce turcii i-au distrus și furat avutul, Toader Badiu și fiii săi îi atacă pe turci în muntele Monteoru, în punctul „La Cruce”, hărțuindu-i, urmărindu-i și ucigând o bună parte din ei, puțini izbutind să se refugieze în pădure. Cât despre soția celui decedat, Nedelea, se spunea că „putea lovi mortal un bărbat dintr-o singură lovitură de pumn”; sub hainele bărbătești pe care le purta³ se ascundeau două puști și pistoale turcești; astfel ea străbătea întreaga Vrancea⁴. Deși aceste informații pot părea exagerate, ele sugerează sau, mai bine zis, semnaleză germenii haiduciei în Vrancea: o mână de oameni au curajul să pună mâna pe arme și să-și facă singuri dreptate, spre îngrijorarea domnilor fanarioți.

Din vechime mai sunt pomeniți haiduci precum Bucur, care se ascundea pe dealurile din imediata vecinătate a satului Secătura-Părosu⁵, Bujor, Codreanu etc.⁶

În timpul Primului Război Mondial, Vrancea a fost bântuită de „cete de tâlhari” formate din dezertorii de pe front, care terorizau populația, comițând o serie întreagă de jafuri și crime în satele și comunele prospere; dacă întâlneau opozanți, nu ezitau să-i lichideze⁷.

² Ibidem, p.374

³ H. H. Stahl, *Un village d'une région archaïque*, vol.III, București, 1939, p.334

⁴ Ibidem, p.335

⁵ C. Cherciu, *Vrancea și ținutul Putnei. Un secol de istorie. 1820 - 1920*, Editura Neuron, Focșani, 1995, p.34

⁶ I. Diaconu, *Ținutul Vrancei. Etonografie – Folclor Dialectologie. Miorița*, vol.III, Editura Minerva, București, 1989, p.18

⁷ H. H. Stahl, *op.cit.*, p.335

Una dintre aceste bande de infractori avea să fie condusă de **Constantin I. Bahnă**, câștigându-și în relativ scurt timp o nefastă celebritate. Din păcate, documentele avute la dispoziție fac referire la ultimii patru ani de activitate infracțională a așa-zisilor „haiduci” (1920-1923). În aceste condiții, binevenite sunt mărturiile referitoare la mai sus-pomenitul Bahnă, aparținând unor vrânceni născuți la finele secolului trecut, fie în primele decenii ale secolului nostru, fie către finele primei jumătăți a acestuia⁸

Care să fie oare motivația acestei „îndeletniciri”, pe cât de profitabilă, pe atât de riscantă, mai ales pentru secolul nostru? *Cântecul de haiducie* reprodus de Toader Dămian din Andreiașu de Jos⁹, folcloristului Ion Diaconu este un excelent răspuns: „*Sapa-i lată / coada-i scurtă / Mă lovește peste burtă / Nu mai văd parale-n pungă*”¹⁰ / *Să m-ațân pe la strâmtori / Să câștig la gălbiori*”¹¹ Atâta timp cât munca țăranului era foarte grea și prea puțin aducătoare de câștig, mult mai ușor și mult mai rapid se puteau obține bani frumoși din jaf.

Cine era acest Constantin Bahnă? Originar din Herăstrău și având - după cum afirma Ștefan Sfârlea din Tulnici, născut în 1912¹² - antecedente infracționale în familie, tatăl său făcând pușcărie,¹³ Constantin Bahnă și-a trăit copilăria într-un climat total ostil din punct de vedere educațional.

Primind, așadar, gustul de încălcare a legii drept moștenire familială, Bahnă a dovedit încă de mic deosebite calități de hoț de drumul mare, dacă ar fi să dăm crezare mărturiei lui Ion Pricop din Negrilești,

⁸ M. Al. Canciovici, **Povestitul în Vrancea**, Editura Neuron, Focșani, 1995, p.47, notă.

⁹ I. Diaconu, **op.cit.**, p.16

¹⁰ **Ibidem**, p.17

¹¹ **Ibidem**, p.18

¹² M. Al. Canciovici, **op.cit.**, p.232

¹³ **Ibidem**, p.231

născut în 1906¹⁴; el afirmă că știe de la diverși bătrâni că Bahnă, încă de la vârsta de 7 ani „*trecea pe islazu Sovejii*” și cu toată prezența masivă a căraușilor, fura clopotele de la cai și le vindea, pentru a-și asigura existența. Hoțul flăcăiandru avea să se transforme în timp într-un „*haiduc bun - de ȣipa Vrancea de el*”¹⁵

Următoarea mare „ispravă” a tinereții sale o constituie fuga din armată, la acest eveniment la care fac referire atât documentele¹⁶, cât și informatorul Stanciu Jighir din Năruja: „*el a fugit din armată și a luat calea codrului*”¹⁷

Cât despre tovarășii săi de haiducie, documentele amintesc pe cei doi vrânceni din Spinești, Apostol și Leuștean, „*între alți necunoscuți, toți dispăruți din comuni încă din anul 1917, de la care dată umblă fugari prin munți*”¹⁸ Pe lângă aceștia mai sunt pomeniți Rogoz¹⁹, Tănase Spulber din comuna cu același nume²⁰ și Vasile Agafiței, originar din zona Neamțului²¹ Ion Grafu din Paltin, născut în anul 1908²², vorbește și despre Furtună din „*părțile Botoșaniului*”, care la un moment dat ar fi dorit să se lase de hoție²³. Temându-se să nu fie trădați de acesta benevol sau în urma eventualelor anchete la care ar fi fost supus de autorități, Bahnă și Spulber l-au „*legat și l-au pus pe linia ferată pe Furtună*”. A fost salvat, însă, printr-un mare noroc, de cei care controlau linia. Mai sus amintitul ȣaran din Paltin crede că Furtună ar fi avut partea lui de

¹⁴ **Ibidem**, p.218

¹⁵ **Ibidem**, p.19

¹⁶ Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita ANVn), fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.5/1921, f.132

¹⁷ M. Al. Canciovici, **op.cit.**, p.219

¹⁸ ANVn, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.5/1921, f.127

¹⁹ **Ibidem**, f.132

²⁰ ANVn, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.33/1923, f.103

²¹ S. Hâmea, **Locuri și legende vrâncene**, Editura Sport - Turism, Craiova, 1979, p.138

²² M. Al. Canciovici, **op.cit.**, p.227

²³ **Ibidem**, p.226

contribuție la prinderea celorlalți doi hoți, răzbunându-se pe ei: „*Ăla i-a descoperit pe ceilalți*”²⁴.

Împrejurarea mai sus relatată ni-l dezvăluie pe Bahnă ca fiind crud și necruțător cu cei care-l trădează. Eșecul planului său avea să fie de rău augur pentru banda pe care o conducea; dacă Furtună într-adevăr a făcut acest lucru, răzbunarea lui este răspunsul pe cât de primar, pe atât de logic la cruzimea de care au dat dovadă Bahnă și Spulber. Este „jocul clasic” al lumii infractorilor; cert este că disocierea produsă a fost urmată de anihilarea bandei lui Bahnă.

După cum rezultă dintr-o Notă informativă trimisă în august 1921 prefectului județului Putna de către Administrația Plasei Vrancea, „*banda lui Bandă avea legături și cu alți hoți cari operează în munții din împrejurimi*”²⁵

Bahnă avea să terorizeze nu doar Vrancea acționând „*până peste trei județe, dincolo de Piatra Neamț*”²⁶ în județele Trei Scaune și Brețcu²⁷ A jefuit stâni i-a prădat pe chiaburi (țărani înstăriți), s-a răzbunat pe jandarmi și șefii de post care-i zădărniceau acțiunile prădalnice. Avea, spun bătrânii, o deosebită plăcere să-i prade pe chiaburi, motivul fiind acela că Bahnă fusese „slugă” în tinerețe la un asemenea chiabur și nu fusese plătit²⁸ Beșa Costică, din Bârsești, născut în 1932²⁹, afirmă că „Știa mulți de frica lui”: și ciobanii „*dacă se plâneau că-i făcea pădurarii ceva din pricina oilor, îi amenda*”³⁰

Ion Borcău din Nerej, născut în 1890,³¹ afirmă că acest Constantin Bahnă a prădat stână din muntele Piatra Secuiului³² A dus

²⁴ Ibidem, p.227

²⁵ ANVn, fond Prefectura jud.Putna, dosar nr.5/1921, f.127

²⁶ S. Hârnea, op.cit., p.138

²⁷ ANVn, fond Prefectura jud.Putna, dosar nr.5/1921, f.131

²⁸ M. Al. Canciovici, op.cit., p.46

²⁹ Ibidem, p.230

³⁰ Ibidem, p.229

³¹ Ibidem, p.217

apoi cele trei-patru sute de oi³³ în Transilvania, vânzându-le ungurilor. Păgubiții merg în căutarea oilor furate. „*S-a pus milițienii ungurești și cu ei dinpreună și le-a scos oile*” Deși a fost urmărit sistematic și i s-au anchetat rudele, Bahnă nu a putut fi prins³⁴

Prădând o stână, Bahnă își atrăgea asupra-i oprobiul obștii, care era proprietara acesteia. Jefuind o obște, Bahnă își anula statutul de răzeș, dobândit prin naștere; nu era numai în afara legii, ci și în afara obștii Herăstrău.

Același Constantin Bahnă avea să fure de la trei ciobani din satul Necule de la „Munteni” niște cai; aceștia aveau să participe personal la încercarea de prindere a lui Bahnă.

După cum susține mai sus-amintitul Ion Borcău din Nerej, după aceste două „isprăvi” ale lui Bahnă, autoritățile nu puteau rămâne indiferente; așadar, prinderea sa și a bandei pe care o conducea trebuia neapărat să aibă loc, cât mai curând. Astfel, spune Ion Borcău, șeful de post Rânja din Nereju l-a trimis pentru a-l prinde pe Bahnă în pădure „*pe Toader Dănilă, om îndrăzneț care năvălește înspre bandiți de aștia*” Acesta se mai confruntase cu dezertorii: „*mai prinsese niște dezertori din armată*” Bahnă, aflat într-o cabană din pădure, este încercuit de șeful de post Rânja, cei trei ciobani din Necule rămași fără cai, stăpânul stânei (baciul lor), Toader Dănilă și chiar Ion Borcău în persoană. Toader Dănilă îl somează pe Bahnă; acesta refuză să se predea și, în scurta încrucișare de focuri care a urmat, Toader Dănilă este împușcat. Ceilalți șase tovarăși ai săi, îngroziți, bat în retragere³⁵ Înმორმანტარეა lui Toader Dănilă a fost un prilej pentru vrânceni de a-și manifesta spaima ce le-o provoacă Bahnă și nemulțumirea provocată de faptul că acesta nu fusese încă prins.³⁶

³² Ibidem, p.215

³³ Ibidem, p.295

³⁴ Ibidem, p.205

³⁵ Ibidem, p.216

³⁶ Ibidem, p.217

Stanciu Jighir din Năruja³⁷ ne vorbește despre conflictul existent între Bahnă și proprietarii unei stâni de pe muntele Lapoșu, nărujenii Colocioiu Anghel și Colocioiu Dumitrache. Motivul? Cei doi „îi vorbea pe Bahnă cam de rău”. Ajuns la stâna celor doi, Bahnă i-a luat la bătaie „astămpărându-i”³⁸ Prin intimidare, „Constantin Bahnă a înăbușit această atitudine ostilă fățișă față de el, care ar fi putut degenera într-o colaborare tacită cu autoritățile. Nu știu însă cât de eficace a fost această demonstrație de forță, neexistând, documente referitoare la acest incident, ca și în cazurile furtului de cai, prădării stânii din muntele Piatra Secuiului, precum și în cel al jefuirii de către Bahnă, travestit în ofițer, a unui „boier” la Jariștea, sub nasul jandarmilor” Această infracțiune apare în mărturia lui Beșa Costică³⁹ din Bârsești, născut în anul 1932⁴⁰

Dumitru Burlacu din Nereju, născut în anul 1935,⁴¹ povestește că același Bahnă, travestit în ofițer, face instrucție cu jandarmii la Compania de Jandarmi Putna din Focșani, ținându-i pe cei din Corpul de Gardă în poziția „culcat”, își ia „munițiile” de care avea atâta nevoie, părăsind imediat garnizoana. „Și aia când a venit comandantu lor i-a găsit cu cartoașele de gât, ca să nu cumva să se miște de acolo că bufnește și-i omoară”⁴²

Folosirea travestiului - ca element tactic în săvârșirea „vitejiilor” sale - era posibilă într-adevăr; acest amănunt este semnalat și de Costică Beșa din Bârsești⁴³, care afirmă că haiducii lui Bahnă, îmbrăcați toți în haine militare îi derutează pe jandarmi, trimițându-i să-l caute pe Bahnă în

³⁷ Ibidem, p.220

³⁸ Ibidem, p.219

³⁹ Ibidem, p.238

⁴⁰ Ibidem, p.230

⁴¹ Ibidem, p.226

⁴² Ibidem, p.227

⁴³ Ibidem, p.230

muntele Giurgiu⁴⁴. Era, într-adevăr, o excelentă metodă pentru a acționa de voie o bună bucată de timp și, firește, de a scăpa de urmăritori. Dar că același Bahnă, oricât de curajos ar fi fost, să facă instrucție cu soldații, să le pună cartofi la gât drept grenade și să plece, în fine, încărcat de muniție, acestea sunt doar fabulații care pot fi interpretate ca o persiflare a autorității statale, pe bună dreptate atât de ostilă lui.

Radu Lăbunț, din satul Prahuda, comuna Paltin⁴⁵ îi mărturisea în 1977 cerceătorului Mihai Alexandru Canciovici că la vârsta de 11 ani l-a întâlnit pe Bahnă în pădurea din Dealul Paltinului⁴⁶. Acesta se împrietenește cu copilul și se interesează de familia lui⁴⁷, ca un veritabil protector al vrâncenilor săraci, cum pretindea că este: „*că eu nu fac rău la săraci, eu fac rău la boieri și dau la săraci*”. Îi spune copilului că el a fost cel care a obligat-o pe mama lui să nu-și vândă vaca la târg, dându-i bani pentru porumbul atât de necesar pentru hrană familiei. A verificat-o ulterior, să vadă dacă a cheltuit banii pe porumb și nu pe orice altceva. Îi cere, în final, copilului să nu spună nimănui că s-au întâlnit, pentru a nu fi descoperit de autorități⁴⁸.

Peste măsură de impresionat, copilul nu a putut să nu împărtășească emoția încercată unui tovarăș de joacă. De la acesta află jandarmii nerejeni, care-l iau la bătaie pe micuțul Radu Lăbunț, pentru a afla unde se ascunde Bahnă⁴⁹. Ca urmare a plângerii depuse de mama lui la Compania de Jandarmi Putna, cei patru jandarmi nerejeni sunt mutați disciplinar din comună. După spusele lui Lăbunț, toate acestea se întâmplau, se pare în 1921⁵⁰.

⁴⁴ Ibidem, p.228

⁴⁵ Ibidem, p.224

⁴⁶ Ibidem, p.220

⁴⁷ Ibidem, p.221

⁴⁸ Ibidem, p.222

⁴⁹ Ibidem, p.223

⁵⁰ Ibidem, p.224

Relatarea de față, în cazul în care nu este o plăsmuire, își are importanța ei aparte. Iese cu acest prilej în relief omul din Bahnă, Bahnă – tatăl, drăgăstos și protector; dorea să fie măcar pentru o clipă, în preajma copilului; era ca și cum și-ar fi văzut copiii săi. Altfel, nu ar fi riscat să i se înfațișeze; dorul de familie a făcut, așadar, să-și asume acest risc. Căci, dacă ar fi să dăm crezare mărturiei lui Ion Borcău din Nerej, născut în anul 1890, Bahnă, a avut el și femeie și băieți acasă în Vetrești (cătun al satului Herăstrău); cu toate acestea, el a preferat să-și părăsească familia „și-a plecat haiduc”⁵¹. Pe de altă parte, Costică Beșa afirmă că Bahnă avea un copil și cu ibovnica lui⁵², Anița Moise⁵³. În urma unei încercări eșuate de uciderea lui de către jandarmi, Bahnă avea să-și ducă odrasla la bunică-sa la Nistorești. Abandonarea familiei de către Bahnă a însemnat abandonarea vieții normale și cinstite și alunecarea definitivă pe panta fărâdelegii și, în perspectivă, a pierzaniei. Dovedindu-se un neadaptat la realitățile vremii sale, Bahnă nu are curajul de a-și reface viața de familie alături de Anița Moise și de fructul relației lor. Știind că viața de haiduc nu poate coexista cu cea de familist, Bahnă se sacrifică în mod conștient pe sine însuși, pentru un **modus vivendi** de neînțeles, mai ales în secolul nostru⁵⁴. Consecințele acestei nesăbuiințe au fost destul de serioase pentru Radu Lăbunț, dar, din fericire pentru Bahnă, nu i-au pus acestuia viața în real, pericol, neputând fi descoperit. Merită subliniată respectarea legii nescrise a tăcerii de către copil și mamă deopotrivă ceea ce dovedește că lumea rurală era de partea lui Bahnă.

Și dacă acestea au fost informațiile puse la dispoziție de cei care au fost contemporani cu Bahnă, unii dintre ei întâlnindu-se chiar cu acesta, ori au auzit povestindu-ne despre el, iată ce ne spun documentele.

⁵¹ **Ibidem**, p.217

⁵² **Ibidem**, p.229

⁵³ S. Hârnea, **op.cit.**, p.138

⁵⁴ M. Al. Cancioviți, **op.cit.**, p.229

În data de 12 august 1921, Primăria comunei Herăstrău îl informa pe administratorul Plășii Vrancea - Bârsești despre jefuirea unor stâni din munții Vrancei de către banda lui Bahnă.

Ajunși la stâna „Poenarilor” din muntele Mușa, haiducii au furat brânză, au dezbrăcat doi oieri și le-au luat hainele și „*au bătut grav pe baciul pentru că nu le-a dus mâncare unde au zis ei*”

De la stâna „Bârseștilor” din muntele Giurgiu au luat 5 „*burdușe mari de brânză*”, circa 250 - 300 kg, obligându-l pe baci să le aducă brânza la ascunzișul lor din pădure.

La stâna „Topeștilor” „*a dat ordin baciului ca în ziua când vor veni toți stăpânii la brânză să tae un berbec care o fi mai gras*”, comandând și 60 kg de brânză; au amenințat că dacă „*nu li se execută ordinul vor împușca pe baci*”, conform mărturiei acestuia din urmă.

De la stâna din muntele Păișelele, haiducii, după ce „*au somat pe ciobani și pe baci*”, i-au scos afară din stână” și „*i-au pus pe două rânduri*”, au „*confiscat*” patru arme, un cal și 80 kg brânză.

Ca prin minune, stâna din muntele Sboina a „Spineștilor” a scăpat doar cu 10 oi confiscate.

Se scoate în evidență disprețul fățiș al haiducilor față de autorități și de forțele de represiune trimise asupra-le: „*Toate acestea le fac să fiș și sunt cunoscuți de toți și chiar ei își spun numele la acei ce nu cunosc*”. Își caută urmăritorii prin munte „*dar am fost puși în cunoștință de niște locuitori din Poenă pentru a ne feri*”

Se cere administratorului să solicite Companiei de Jandarmi să formeze „*o poteră de jandarmi deghizați*”, câte 2 - 3 dintre ei fiind postați la fiecare stână din munți, „*fără a-i urmări*” pe haiduci „*cu svon mare*” Aceștia nu trebuiau să afle că sunt urmăriți, pentru a fi mai ușor de prins, având chiar și o pușcă mitralieră în dotare (!) Se menționează că „*ar trebui făcute scrupuloase cercetări*” pentru descoperirea gazdelor lui Bahnă din satele vrâncene Concluzia este pe cât de lapidară pe atât de drastică: „*Este*

~~Peu~~ a se prinde vii dar s-ar putea prinde împușcându-i⁵⁵ Ne punem ~~Întreba~~re: ce fel de haiduci mai erau aceștia, recurgând la jaf și violență în cel mai pur stil banditesc și având tot felul de pretenții absurde și umilitoare? Demonstrațiile de forță aveau și menirea de a înăbuși din fașă orice tentativă de colaborare a ciobanilor cu autoritățile, în privința aflării acțiunilor, popasurilor și adăposturilor haiducilor.

Erijându-se în autoritate a pustietăților montane vrâncene, ei „*făceau legea*” în zonă; tupeul fără margini, disprețuirea jandarmilor, a pericolelor și riscurilor la care erau supuși provocau groaza victimelor lui Bahnă.

Acțiunea de anvergură a jandarmilor era singura modalitate de prindere ori suprimare a bandei lui Bahnă. Dispunerea sistematică a forței represive, derutarea infractorilor prin acțiunea în travesti, discreția totală se impuneau de la sine pentru obținerea reușitei.

Fiind conștient de pericolozitatea tâlharilor – luându-se în calcul și „arsenalul” de care dispuneau aceștia – Statul se împacă și cu ideea uciderii lor; dar nu putea fi dictatorial și absurd ca să respingă **a priori** varianta capturării lor.

O altă „piesă” din „scenariul” autorităților a fost cercetarea sistematică a gazdelor lui Bahnă, focare de informație neprețuite pentru cei aflați pe urmele „vestitului” infractor. Grafu Ion din Paltin chiar vorbește de una dintre acestea, chiar din satul său, baba Zbârcioaia; aflând că este tainuitoarea lui Bahnă, jandarmii îi cer să-l „toarne” pe acesta, dacă dorește să-și mai vadă copilul, pe care îl răpiseră⁵⁶. Dorind cu orice preț să-l prindă pe Bahnă și ca urmare a inerentelor muștrări primite „de la centru” pentru eșecurile precedente, jandarmii folosesc metoda șantajului.

Cât despre acțiunile puterilor, un episod din activitatea acestora ne este relatat de Dumitru Burlacu, născut în 1935⁵⁷. Tatăl și unchiul său s-au

⁵⁵ ANVn, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.5/1921, f.128

⁵⁶ M. Al. Canciovici, **op.cit.**, p.227

⁵⁷ **Ibidem**, p.226

numărat printre cei care îl căutau pe Bahnă⁵⁸ din ordinul jandarmilor. Bahnă îi prinde, dar le cruță viața; mărturisește că nu înțelege de ce ei săraci fiind, se ridică împotriva protectorului lor⁵⁹

Administratorul Plășii Vrancea îl informează pe prefect în legătură cu ilegalitățile comise de banda lui Bahnă, menționând că o înștiințare identică va primi și Comandantul Corpului III Armată: haiducii lui Bahnă „*terorizează ciobanii, bătându-i, desbrăcându-i, le fură oile și brânza și amenință cu împușcarea pe acei cari nu le-ar satisface pretențiile tâlhărești*”

Prinderea lor - se menționează în document - necesită o „urmărire specială” Avându-se în vedere pericolozitatea acestora, jandarmii „deghezați” urmau să vegheze stânile jefuite (6 până în august 1921); pentru aceasta, ținând cont și de numărul mic al jandarmilor, „*unii șefi de post girând și câte 2 - 3 comuni*” – se cere prefectului să-l determine pe comandantul Companiei de Jandarmi Putna să reorganizeze „*aparatul polițienesc*” pentru a fi prinși cât mai repede acești răufăcători⁶⁰

La finele lunii august a anului 1921, prefectul județului Putna se vede nevoit să ceară sprijinul comandantului Corpului III Armată în vederea anihilării bandei lui Constantin Bahnă⁶¹.

În luna următoare, Compania de Jandarmi Putna a organizat o poteră care a făcut „*mai multe zile patrulări și urmăriri*” de o parte și de alta a munților Vrancei, împreună cu câteva patrile de jandarmi din Compania județului Trei Scaune, aceștia din urmă recurgând la arestări, deoarece s-au descoperit „hoții” comise în județul mai sus - menționat⁶².

Așadar, colaborarea moldo-ardeleană a fost eficientă, descoperind complici și colaboratori ai lui Bahnă, care preluau o parte din ceea ce furau haiducii moldoveni și vindeau apoi „marfa” în Transilvania.

⁵⁸ Ibidem, p.227

⁵⁹ Ibidem, p.226

⁶⁰ ANVN, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.5/1921, f.127

⁶¹ Ibidem, f.130

⁶² Ibidem, f.131

Zona respectivă a fost pusă sub observație, fiind verificate potecile și cărările din munți. Se spera ca arestările făcute să fie piste care să ducă la rebelii căutați. Din păcate, din acest punct de vedere, efortul a fost zadarnic, cei anchetați răspunzând doar la întrebările legate de fărâdelegile făcute de ei în Ardeal.

La acțiune au participat jandarmi de la Secțiile Vidra și Vrancea, care conduceau „*potera din locuitorii comunelor*” vrâncene. Urmăritorii aveau atât mandate de percheziție, cât și arme, de care însă se puteau folosi, conform dispozițiilor trimise în teritoriu de Compania de Jandarmi Putna, „*numai în cazul extrem de grav*” În aceeași lună, 10 jandarmi și 6 locuitori din Herăstrău au „*executat o urmărire de 4 zile prin toți munții de pe teritoriul comunei Herăstrău, unde nu s-a putut da de urma*” lui Constantin Bahnă, „*ce este dispărut din anul 1917*”. Bahnă avea să piardă un tovarăș de haiducie care a fost prins de jandarmi; în plus, toate gazdele haiducilor au ajuns în pușcărie. În aceste condiții, Bahnă a fost nevoit să plece în Basarabia. A revenit însă în toamnă și a jefuit stânilile din munții Vrancei. Deși nu cunoaștem numele haiducului prins, bănuim însă că datorită informațiilor care i-au fost smulse s-au putut afla cel puțin o parte din gazdele lui Bahnă; acesta a fost în cele din urmă silit să-și organizeze activitatea infracțională dincolo de Prut, în Vrancea știindu-se prea mult despre banda lui: efectiv, armament, ascunzișuri, locuri de popas, gazde etc.

Reîntors acasă, Bahnă și-a extins așadar „activitatea” și de cealaltă parte a munților, în colaborare cu infractorii locali. Împreună au jefuit stânilile din județele Brețcu și Trei Scaune. Urmărindu-i sistematic, patrula formată din jandarmi din județele Putna și Trei Scaune au descoperit o gazdă a „bandiților”, la o stână din muntele Giurgiu de pe raza comunei Bârsești, ai căror ciobani erau și tovarășii de tâlhării cu Bahnă: „*care ciobani în număr de 4 comiteau furturi împreună cu banditul Bahnă*”, ei furaseră brânza și piei de oaie „*de stânele Brețcanilor, de prin Munții Giurgiului și Transilvaniei*” Ciobanii au fost anchetați de autoritățile ardelene, iar brânza și pieile furate au fost confiscate.

Deși nu a comis nelegiuiri pe raza comunei Herăstrău, Bahnă, *„fiind cunoscut de toată lumea, Jandarmeria avea agenții săi în această zonă, gata să capteze și să raporteze orice informație referitoare la Bahnă și banda lui”*⁶³.

Ștefan Sfârlea din Tulnici auzise că Bahnă, *„s-a dus la Societatea «Tișița», a spart cantina, a luat bani, mâncare”*⁶⁴.

Faptul este într-adevăr real, ținând cont de înștiințarea trimisă la începutul lunii noiembrie a anului 1922, prefectului județului Putna de către Societatea Forestieră «Tișița»: *„De vreo câteva luni regiunea noastră de exploatare este bântuită de mai mulți răufăcători”*, printre care se numără și *„renumita bandă Bahnă”*; aceasta atacă destul de des *„locuințele lucrătorilor noștri, jefuindu-i atât de numerar cât și de îmbrăcăminte”*. Bandiții foloseau armele de foc, atunci când lucrătorii și funcționarii Societății au încercat, probabil, să opună rezistență. Doi lucrători au fost grav răniți, fapt care i-au determinat pe colegii lor, ca și pe funcționari să-și întrerupă activitatea, *„nemaiputând suporta această stare de nesiguranță”*. Pe bună dreptate, Societatea cerea să se ia măsurile necesare pentru anihilarea bandei, în vederea asigurării Societății Forestiere și a *„populației băștinașe”*⁶⁵.

Nerămânând indiferentă, Prefectura județului Putna va cere ajutorul comandantului Corpului Jandarmilor Rurali București pentru a stârpi banda lui Bahnă, căci *„terorizează”* întreaga Vrancea, deoarece *„prădăciunile și jafurile lor se țin lanț”*.

Corpul Jandarmilor Rurali București răspunde că ar putea ajuta Compania de Jandarmi Putna cu *„potere numeroase și bine instruite”*⁶⁶.

Banda lui Bahnă nu era singurul dușman al Societății „Tișița”, ci cel mai periculos. Punându-se sub semnul întrebării activitatea Societății Forestiere, cât și liniștea mai multor plăși, Statul nu putea să nu acționeze

⁶³ Ibidem, f.131

⁶⁴ M. Al. Canciovi, *op.cit.*, p.231

⁶⁵ ANVn, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.8/1922, f.117

⁶⁶ Ibidem, f.118

pentru a se depăși această stare de lucruri intolerabilă. Și tocmai de aceea se cere ajutor de la „centru”, organele locale nemaifăcând față situației.

Nu știm dacă Bucureștiul a dat sau nu curs acestei cereri; cert este că Bahnă a acționat în continuare nestingherit. Ca dovadă, în luna mai a anului 1923, în punctul Tapa - Paltin s-au ciocnit puterile cu banda lui Bahnă, haiducii scăpând cu fața curată. După cum rezultă din „Buletinul de Informații” nr.41 din 10 mai 1923, redactat de șeful Postului de jandarmi din Paltin, la „orele 22”, „puterile” comunei Nistorești, comandate de locotenentul Ionescu Arsene „a dat un viu atac cu banda Bahnă, în pădure” Se presupune că bandiții au fost răniți. Pentru prinderea lor, jandarmii au mobilizat comuna Nistorești⁶⁷

Plutonierul Negulescu Ioan, șeful Postului de jandarmi Reghiu a descoperit banda Bahnă în comuna Andreiașu din județul Râmnicu Sărat, în jurul orelor 19.00, la cârciuma lui Grigore Roman. Se presupune că Bahnă a refuzat să se predea, deschizând foc asupra jandarmilor și puterii; în urma schimbului violent de focuri, a fost împușcat mortal plutonierul mai sus - menționat. Soția cârciumarului, Ilinca Roman, și însoțitorul jandarmilor, Gheorghe Cruceanu din Reghiu au fost grav răniți. Câte orele 21,00, bandiții s-au retras către Spulber; o oră mai târziu, până către miezul nopții, Bahnă și ai săi au tras târziu, focuri de armă asupra Postului de jandarmi din comună și au spart geamurile caselor din imediata apropiere a acestuia⁶⁸

Prezența lui Bahnă la Andreiașu de Jos face dovada faptului că acesta a comis ilegalități și în județul Râmnicu Sărat; așadar, furtul de cai din Neculele, semnalat de Ion Borcău din Nerej, nu este o simplă plâsmuire.

Același Negulescu Ioan apare și în mărturia lui Ion Borcău din Nerej; el spune că șeful de post din Andreiașu a anchetat și bătut părinții

⁶⁷ ANVn, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.33/1923, f.40

⁶⁸ Ibidem, f.43

lui Bahnă, pentru a afla informații despre acesta⁶⁹; așa că Bahnă nu s-a putut abține să nu-l ucidă, pentru a se răzbuna; este drept că din documentul mai sus menționat nu știm cine l-a împușcat: fie haiducii, fie șeful lor; oricum, acesta, dorind satisfacție, o obține pe deplin; tocmai de aceea își permite, la Spulber, să semene panică, dorind să intimideze autoritățile și eventualii colaboratori ai acestora.

Și dacă Bahnă nu ar fi fost trădat de țitoarea sa, Anița Moise, forțele de ordine ar mai fi avut mult de furcă; doar așa jandarmii l-au putut încercui și lichida în vara lui 1923, în cătunul Tapa din comuna Paltin⁷⁰

În legătură cu acest eveniment, Ion Borcău din Nerej afirmă că Anița Moise nu era pentru Bahnă doar ibovnică, ci și gazdă și informatoare; fără îndoială, Bahnă avea neapărată nevoie de serviciile ei, de pe urma iscodirilor acesteia el aflând ce știau despre el autoritățile, agenții și colaboratorii lor. Nemaiputând rezista presupuselor brutalități la care au suspus-o anchetatorii, ea l-a denunțat. Jandarmii aflau astfel că Bahnă „vine peste Tapa, pă la Paltin din răscrucea drumurilor, un drum făcea la Năruja și unu vinea-n Paltin. Ș-acolo în răscruce era un paltin. Și el p-acolo vinea”⁷¹ Ipoteza lui Stanciu Jighir din Năruja, conform căreia Anița Moise „l-a vândut” pe Bahnă pentru bani⁷² pare extrem de puțin credibilă; să nu uităm că a fost amanta lui, având, se spune, chiar un copil cu Bahnă; și este la fel de greu de presupus că trădarea ei silită a fost remunerată. Mai plauzibilă este opinia lui Radu Sgârbaciu din Paltin, conform căreia ibovnica lui Bahnă a fost derutată de jandarmi, aceștia s-ar fi dat drept „negustori de prune”⁷³ care, chipurile, ar fi avut nevoie de Bahnă, ca să ducă la bun sfârșit o afacere ilegală, dar profitabilă.

⁶⁹ M. Al. Canciovici, *op.cit.*, p.216

⁷⁰ S. Hârnea, *op.cit.*, p.138

⁷¹ M. Al. Canciovici, *op.cit.*, p.217

⁷² *Ibidem*, p.225

⁷³ *Ibidem*, p.225

Acceași tradiție orală furnizează numeroase informații legate de moartea lui Băhnă; unele dintre ele corespund cu realitatea dovedită de documente, relatând despre împușcarea lui de către jandarmi; celelalte debușează în legendă, glorificând sinuciderea lui Băhnă. Este posibil ca acești informatori vrânceni solicitați de cercetătorii Ion Diaconu și Mihai Alexandru Canciovici să asocieze amintirilor lor impresiile lăsate de parcurgerea cărților fiilor și nepoților, indiferent dacă este vorba de materiale de popularizare sau de manuale.

Ion Borcău din Nerej spune că, în așteptarea lui Băhnă, jandarmii și-au făcut „*adăposturi în pământ*”; acesta, în momentul în care avansase „*în cercu lor de adăpost, a fost somat*” să se predea; refuzând, este împușcat pe loc.⁷⁴

Pricop Ion, din Negriștești afirmă că jandarmii s-au dus în miez de noapte să-l prindă: au fost „*trei grupe mi se pare, dacă nu un pluton de soldați de la 10 Putna*”, „*să spune, că nu i-am văzut*” Grupul era condus de sergentul Niculai Bălan din Soveja, care-l somează pe bandit; după refuzul acestuia de a se preda, Bălan îl împușcă pe Băhnă „*și-a trimis ca să-i ducă capu la București*”⁷⁵.

Radu Lăbunț din Prahuda afirmă chiar că Băhnă și-a anticipat sfârșitul: „*io am să mor ca mâine, poimâine, că mă-mpușcă jandarmii*”⁷⁶ Premoniția oare chiar îi aparține, sau a servit doar ca să-i sporească aureola de erou legenda? Ori își vede sfârșitul ca o consecință logică a eforturilor sistematice depuse de Stat pentru prinderea, eventual suprimarea lui ?

În schimb, Stanciu Jighir din Năruja are o altă părere: „*ne spune că el singur s-a-mpușcat, nu s-a predat viu în mâna lor*”, „*ca să nu-l prindă viu, se zice că s-ar fi-mpușcat el*”. Stanciu afirmă chiar că l-a văzut pe Băhnă când a fost adus de la munte, „*în căruță, cu cetină de brad, la Năruja*” Afirmă chiar că autoritățile au regretat că nu l-au putut împiedica

⁷⁴ Ibidem, p.217

⁷⁵ Ibidem, p.218

⁷⁶ Ibidem, p.222

să se sinucidă, căci trebuia „să-l fi prins viu”. Dar poate inima lui a fost de așa fel, să nu se predea viu⁷⁷, conchide Stanciu Jighir.

Radu Gârbaciu din Paltin scoate în evidență, prin spusele sale, un Bahnă extrem de orgolios, care prefera să se sinucidă, decât să fie prins de jandarmi; tocmai de aceea, avea în permanență asupra sa două cartușe pregătite în acest scop. Așa că în clipa morții, decizia a fost ușor de luat: „*Sus e ceriu, jos este pământu, mare mi-este jurământu, am două cartușe, a mele-s!*”

Sinuciderea lui Bahnă nu ar fi fost cu totul și cu totul imposibilă, luând în calcul atât pedeapsa grea care i s-ar fi dat, cât și „celebrarea” acestei „victorii” reputate de Stat în fața Fărădelegii ca **modus vivendi**, spectaculoasă și eficace, prin puterea exemplului. Sinuciderea putea fi motivată de dorința de a muri așa cum a trăit – liber, disprețuind legea și autoritățile; ea ar fi survenit în momentul în care lașitatea – omenească, în fond – ar fi ieșit la iveală. Prin acest ultim gest, ar fi pus o ultimă piatră la temelia transformării sale în legendă.

Opinia conform căreia capul vestitului infractor ar fi fost trimis la București nu se regăsește în documentele cercetate; mai lipsea să se spună că ar fi fost plimbat prin oraș sau lăsat la vedere în piețe pentru imprimarea și avertizarea mulțimii transportându-ne astfel în realitatea sângerosului ev mediu.

Iată însă ce spun documentele despre decesul lui Constantin Bahnă. După cum rezultă din Buletinul de Informare nr.186 din 11 septembrie 1923, trimis de șeful Postului de jandarmi din Paltin Companiei de Jandarmi Putna, în seara zilei de 9 septembrie, către orele 20,00, în pădurea Tapa de pe teritoriul comunei mai sus-menționate „și-a făcut apariția Banditul” În acel moment, „*posturile ficse de Jandarmi*” conduse de plutonierul major Bulea Ilie, șeful Secției Zăbală și plutonierul major Scripcaru Constantin, șeful Secției Caregna „*l-au somat să se predea*”. În secunda următoare, Bahnă a deschis focul asupra jandarmilor,

⁷⁷ Ibidem, p.220

încercând a se retrage. Conform instrucțiunilor primite, jandarmii „*au răspuns cu focuri care i-au cauzat moartea*”. Locotenentul Ionescu Arsene a făcut arctările de identificare, formale în cazul lui Bahnă, dar perfect legale⁷⁸. Este posibil însă ca în urma schimbului de focuri să fi murit mai mulți țărani de haiducie de-ai lui Bahnă, cu identitatea necunoscută, care trebuiau identificați.

La rândul său, comandantul Companiei de Jandarmi Putna a informat imediat Prefectura județului Putna și Parchetul de pe lângă Tribunalul Putna; în document se specifică faptul că între jandarmi și haiduci s-a dus „*o luptă de o oră și jumătate*”, până către orele 22.00⁷⁹.

Despre soluționarea „cazului” Bahnă avea să fie în scurt timp pus la curent și Ministerul de Interne⁸⁰.

Din documentele mai sus - menționate rezultă că, Bahnă a fost ucis în urma unei încercuiri sistematice; altfel, dacă ar fi simțit că nu mai putea face față situației, el ar fi fugit, cum a mai procedat și cu alte prilejuri; nu a făcut acest lucru pentru că nu a vrut, ci pentru că nu a avut posibilitatea.

Este clar că Bahnă era așteptat să treacă prin acel loc, ca urmare a trădării Aniței Moise; oricum, acțiuni similare erau pregătite sistematic în munții Vrancei, în stare de alertă maximă. Jandarmii știau în 1923 gazdele lui Bahnă, aflând de la acestea cărările și potecile frecventate de haiduc. Autoritățile au intuit itinerariile posibile ale acestuia, supraveghindu-le în permanență.

Cele două Secții de jandarmi putneni au respectat prevederile primite de la „centru”, conform cărora haiducii trebuiau prinși și nu împușcați; ei puteau utiliza armele doar atunci când Bahnă și ai săi ar fi opus rezistență. Când a realizat că nu are de ales și trebuie să forțeze retragerea, el a deschis focul; a fost momentul așteptat de atâta vreme de

⁷⁸ ANVn, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.33/1923, f.108

⁷⁹ Idem, dosar nr.28/1923, f.260

⁸⁰ Ibidem, f.321

jandarmi, care i-au pus capăt zilelor; deznodământul a venit pe fondul urii pe care și-a atras-o Bahnă din partea jandarmilor; căci una este să faci față micilor litigii dintr-o comună, și alta să umbli ani de zile prin munți, zi și noapte, să prinzi un infractor extrem de periculos, care te poate oricând prăda și ucide în timp ce autoritățile locale și centrale îți cer insistent justificări pentru insuccesele repetate...

Uciderea lui Bahnă avea să atragă după sine anihilarea bandei sale; nu se știe câți haiduci au murit odată cu Bahnă sau câți au fost prinși; se cunoaște însă, că în luna septembrie a anului 1923, Tănase Spulber era „*ultimul bandit tovarăș al lui ce rămăsese neprins*” de autorități. Jandarmii putneni aveau să-l prindă, contrar tuturor așteptărilor, la Regimentul 7 Infanterie Prahova, în data de 14 ale lunii mai sus-menționate.

Cum s-a ajuns la această situație paradoxală? Unul sau mai mulți soldați din cadrul acestui regiment, se pare, l-au recunoscut pe Tănase Spulber printre vizitatori; nu se știe când și cine a făcut ca acest fapt să ajungă la cunoștința Companiei de Jandarmi Putna. Alertată, aceasta îl va trimite pe locotenentul Ionescu Arsene la regiment în data de 3 septembrie; el constată că „*un soldat, prieten al banditului, din comună cu el, de Sfânta Maria a plecat în permisie acasă*”, la Spulber, unde a adus familiei banditului o fotografie și o scrisoare de la acesta.

Locotenentul a solicitat Regimentului 7 Infanterie ca soldatul să fie arestat, pentru a nu avea posibilitatea să ia legătura cu Bahnă. Acesta din urmă trebuia să-l viziteze, pentru ca să afle vești de-acasă. Același locotenent a oferit soldaților din regiment un premiu de 1.000 lei, ce urma a fi câștigat de cel care-l va recunoaște pe Spulber și va declara pe propria răspundere că el este vizitatorul soldatului vrâncean. Premiul urma să fie oferit imediat după arestarea acestuia. Imediat după arestare, Tănase Spulber este transferat la Compania de Jandarmi Putna spre cercetare de o patrulă condusă de locotenentul Ionescu Arsene⁸¹

⁸¹ ANVn, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr.28/1923, f.319

Ca urmare a acestei eficace stratageme, Vrancea avea din nou parte de liniște, banda lui Bahnă „fiind toată prinsă”⁸².

Tactica „clasică” de a se pune un premiu pe capul infractorului a funcționat și în acest caz fără greș. Grava imprudență a lui Tănase Spulber, de a apela la serviciile unui soldat în termen, făcându-se văzut destul de des de atâția soldați, surprinde fără doar și poate. Și aceasta cu atât mai mult cu cât autoritățile dispuneau de fotografia sa, pe care au multiplicat-o și au răspândit-o; altfel nu se poate explica faptul că Bahnă a fost recunoscut în Prahova, de un soldat din cine știe ce colț de țară. Poate că disperarea provocată de ruperea de viață normală și veșnica izolare l-au făcut să renunțe la prudența necesară, fapt care i-a fost fatal.

La circa o lună de la prinderea lui Tănase Spulber mai precis în data de 18 octombrie 1923, directorul general al Direcțiunii Poliției și Siguranței Generale din Ministerul de Interne îi solicită prefectului județului Putna „copii după foile personale luate tuturor indivizilor ce au compus banda lui Bahnă” La rândul său, prefectul le va cere de la Compania de Jandarmi Putna⁸³, comandantul acesteia răspunzându-i că documentele cerute au fost înaintate Parchetului, fără să știm ce instituție le-a întocmit și trimis⁸⁴. În aceste condiții, prefectul face aceeași cerere Parchetului de pe lângă Tribunalul Putna⁸⁵. De la această instituție, prin intermediul primului procuror al Tribunalului Putna, prefectul primește următorul răspuns: „dosarul” acestei „afaceri” se poate găsi la „D-lui Jude Instructor” Însă, „după cât știm noi, foi personale nu sunt făcute pentru indivizi” I se sugerează prefectului să le solicite de la Direcția Arestului Preventiv. Silit de situație, prefectul se va conforma și va acționa ca atare⁸⁶. După aproape două luni de la solicitarea Bucureștiului, la 14 decembrie 1923, directorul Arestului Preventiv din cadrul Ministerului

⁸² Idem, dosar nr.33/1923, f.103

⁸³ Idem, dosar nr.28/1923, f.347

⁸⁴ Ibidem, f.348

⁸⁵ Ibidem, f.349

⁸⁶ Ibidem, f.350

de Justiție, Direcțiunea Generală a Închisorilor îl informează pe prefect că i se vor trimite „27 foi personale privitoare pe indivizii care compun banda Bahnă”⁸⁷. Acesta va izbuti să le trimită ministrului de Interne la 22 decembrie 1923⁸⁸.

Rezultă că fișele existau, neprecizându-se însă cine le-a redactat; cu siguranță însă că acestea au fost întocmite în urma anchetelor făcute asupra tovarășilor lui Bahnă ce fuseseră prinși. Pentru procesele ce au urmat acestea erau absolut indispensabile; confuzia creată de existența sau lipsa lor la nivelul instituțiilor județene pare a trăda faptul că Statul a dorit ca acest caz să fie soluționat cât mai discret, atât de discret încât nici organele abilitate nu cunoșteau exact și la timp „noutățile” rezultate de pe urma cercetării haiducilor lui Bahnă. Din păcate, arhivele vrâncene nu dețin cele 27 de fișe personale ale infractorilor, neputându-se astfel creiona un tablou general al fărâdelegilor comise.

Pentru vrânceni, Bahnă nu a fost un infractor deosebit de periculos, ci un adevărat erou popular. Iată ce spunea despre el, de pildă nărujanul Stanciu Jighir, născut în 1907: „*el era foarte bun cu cetățenii, neluând nimica de la săraci, dimpotrivă, împărțindu-le prăzile sale: le dădea bani, dar nu le spunea că-i Bahnă*”⁸⁹ Radu Lăbunț din Prahuda-Paltin, născut în 1912, îl caracterizează laconic pe acesta: „*foarte îndrăzneț și foarte deștept*”⁹⁰ Același Radu Lăbunț afirmă că lui Bahnă folclorul vrâncean i-a consacrat chiar și o baladă⁹¹, pentru ca acesta să nu fie vreodată uitat.

Idealizarea lui Bahnă de către răzeși avea la bază mai sus-pomenita sa generozitate, care-i făcea pe aceștia părtași la câștigul său și în numele unei „dreptăți” întemeiate pe o serie de concepții total obtuze și trunchiate despre realitate. Pentru ei nu conta faptul că Bahnă era totuși un

⁸⁷ Ibidem, f.399

⁸⁸ Ibidem, f.400

⁸⁹ M. Al. Canciovici, *op.cit.*, p.45

⁹⁰ Ibidem, p.47

⁹¹ Ibidem, p.224

dezertor, fără respect față de legile Statului și, în consecință, față de sine însuși. Și tocmai acest spirit rebel a fost rodul nenorocirilor înfăptuite și al sfârșitului său tragic. „Îndrăzneala” și „deșteptăciunea” care i-au impresionat pe vrânceni au fost demonstrate prin acțiunile sale, care, de regulă, se desfășurau în patru „timp”: atac - jaf - ripostă - retragere.

Acestea au fost, așadar, faptele lui Bahnă și ale tovarășilor săi, așa cum se desprind ele din documente și din istorisirile câtorva vrânceni, contemporani cu Bahnă sau născuți la puțini ani după moartea sa; în plus, unii dintre ei l-au cunoscut foarte bine, amănuntele relatate fiind și multe la număr și pitorești. (Ion Pricop din Negrilești, născut în 1906 menționează: „*L-am văzut io personal. Dacă am venit de la lucru cu el*”)⁹²

Constantin Bahnă nu se încadrează în tiparul „clasic” de haiduc, cu toate că ceea ce fura împărțea săracilor, cu toate că a fost suprimat de organele abilitate ale Statului devenind ulterior erou de baladă. El nu a acționat pentru înlăturarea unei puteri (la nivel local sau național) și la instaurarea alteia; este mai degrabă un dezertor devenit tâlhar, hoț de drumul mare.

Numele de Bahnă (loc mocirlos, mlaștină) i-a fost parcă predestinat pentru întreaga sa viață aventuroasă, întemeiată pe jaf și crimă și călcarea în picioare a principiilor morale creștine. Parcă a fost blestemat să trăiască departe de lume și împotrivă-i, iar destinul să-i fie tragic, pe măsura fărădelegilor sale.

Dincolo de confuzii și exagerări, inerente procesului de transformare a lui Bahnă dintr-un infractor, pentru Stat, într-un erou justițiar local, pentru vrâncenii săraci, se desprinde imaginea unei personalități aparte, în pofida aparentei sale simplități: Bahnă devine un caz aparte, acționând sub imperiul forței proprii firii sale vulcanice.

⁹² **Ibidem**, p.218